

Jarmarky v Žirovnici

Po roce 1989 se v naší republice začaly konat v různých obcích trhy a jarmarky. V našem městě se v současné době nic podobného nekoná, neznamená to však, že by Žirovnice nikdy ve své více než sedmisetleté historii žádný jarmark neměla.

Konání jarmarků je dlouhé mnoho set let. Dříve neexistovala taková prodejní síť jako je dnes a jarmark byl velice významnou událostí, jejíž význam dnes už ani nedovedeme docenit. Šlo o jednu z mála možností, jak prodat své zboží – přebytek úrody, rukodělné výrobky, drobná hospodářská zvířata a podobně.

O tom, co jarmarky pro naše předky znamenaly, svědčí dochované historické dokumenty a zprávy. Jarmark nemohl pořádat každý, kdo chtěl, ale bylo nutné povolení vrchnosti anebo krále (císaře). Žádost podávala obecní (městská) rada vrchnosti, nebo i sám majitel panství vládci země.

Není pochyb o tom, že jarmark se v Žirovnici konal už v nejstarších dobách, snad už ve 14. století a to z toho důvodu, že zde stál hrad a okolo něj městečko. Nemáme však o tom žádné důkazy, dokumenty chybí. Nejstarší známé privilegium pořádat jarmark v Žirovnici vydal majitel panství Žirovnice Albrecht z Gutenštejna svým poddaným 25. ledna 1547.

Když Žirovnici získal Vilém Slavata, byl svými poddanými jistě žádám o potvrzení všech privilegií udělených dřívějšími majiteli. Na základě toho žádal císaře Matyáše II. (vládl v letech 1611 – 1619) o jejich obnovení. Císař 30. srpna 1613 v Linci povolil konání dvou jarmarků „o osmi dnech s freyunkem“ a to v pondělí po neděli „Misericordias Domini“ (druhá neděle po Velikonocích) a potom v den po svátku apoštola sv. Matouše (21. září).

Běžela již třicetiletá válka a tak je s podivem, že obyvatelé měli chuť do obchodování, zvláště už proto, že před rokem 1634 bylo městečko vydrancováno a zničeno. Snad v konání jarmarku viděli místní aspoň malou možnost, jak si zlepšit svoji nelehkou životní situaci. Proto Vilém Slavata obdržel od svých poddaných v městečku Žirovnice žádost o znovupotvrzení všech privilegií, udělených již od dob Gutenštejnových. Tato privilegia byla obci potvrzena a mimo jiné byly Slavatou vymezeny poddaným nové roboty. Touto listinou z roku 1635 umožnil Vilém Slavata právě v době konání jarmarku šenkovat víno, neboť to bylo v ostatní dobu zakázáno. Určil ale, že z každého prodaného vědra (asi 57 litrů) mu bude zaplácena daň 30 krejcarů.

Po třicetileté válce se pomalu rozvíjel obchod, průmysl a rostl počet obyvatel. Na Žirovnicku se rozmáhalo hlavně soukenictví, což ostatně bylo stejné, jako v době před třicetiletou válkou. Psalo se 18. století a pány nad Žirovnicí již nebyli Slavatové, ale rod Šternberků. Ani všechny smlouvy a dohody mezi poddanými (obcí) a vrchností již nebyly v platnosti. Tak roku 1716 obec žirovnická žádala svou vrchnost, jmenovitě hraběte Františka Leopolda ze Šternberka o obnovu a povolení dvou jarmarků. Hrabě Šternberk žádost předložil císaři Karlu VI. (vládl v letech 1711 – 1740). Ten 11. prosince 1716 listinou vydanou ve Vídni povolil v našem městečku pořádání dvou jarmarků, stejně jak to dříve potvrdil císař Matyáš. Změnil však termíny. První jarmark se směl konat vždy ve středu po svátku sv. Filipa a Jakuba, patronů zdejšího kostela a druhý pak v sobotu po sv. Jiljí. Zdůvodněním povolení bylo zlepšení odbytu suken a jiného zboží v Žirovnici.

V současné době jsou trhy (jarmarky) záležitostí spíše okrajovou, ale je vidět, že v dřívějších dobách měly svůj velký význam a nezastupitelnou roli.

Milan Morava